

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора навчально-
випускничої підготовки

 В.В. Сверлович

«03 вересня 2021 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Вінниця 2021

Наскрізна програма практики здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Укладачі:

к.е.н. старший викладач кафедри фінансово-економічних дисциплін Євдокимова Н.В.,

к.е.н. викладач кафедри фінансово-економічних дисциплін Бакалова Н.М.

к.п.н. викладач кафедри фінансово-економічних дисциплін Волкодав Т.А.,

старший викладач кафедри фінансово-економічних дисциплін Лимар О.Ф.

Рецензент:

к.е.н., доцент кафедри фінансово-економічних дисциплін Бабій В.М.

Наскрізну програму практики розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фінансово-економічних дисциплін

(Протокол №1 від 30 серпня 2021 року)

Схвалено на засіданні Вченої ради Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

(Протокол №1 від 30 серпня 2021 року)

Завідувач кафедри фінансово-економічних дисциплін,

кандидат економічних наук Н. В. Євдокимова

ЗМІСТ

Загальні положення	4
1. Види практик, послідовність їх проведення та тривалість	5
2. Мета, завдання практик, фахові компетентності здобувачів вищої освіти	5
2.1. Навчальна міждисциплінарна практика	5
2.2. Виробнича онлайн практика на інтернет-ресурсах АТ КБ «Приватбанк»	15
2.3. Навчальний тренінг з бухгалтерського обліку	18
2.4. Навчальний тренінг з податкової системи	19
2.5. Переддипломна практика	20
3. Форми і методи контролю	27
Додатки	29

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є обов'язковим компонентом процесу підготовки бакалаврів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», спрямована на їх ознайомлення зі специфікою майбутньої професійної діяльності, закріплення теоретичних знань, отриманих за час навчання, безперервність та послідовність набуття практичних навичок і вмінь, оволодіння компетентностями з основних фахових дисциплін та професійним досвідом.

З метою організації практик кафедрою фінансово-економічних дисциплін розроблена Наскрізна програма практики здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, яка є основним навчально-методичним документом з проведення всіх видів практик, що визначає зміст усіх практик та комплексно розкриває систему практичної підготовки студентів за фахом.

Наскрізна програма практики розроблена на основі Положення про проведення практики студентів Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» та ґрунтується на навчальному плані підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Наскрізна програма практики дає повну уяву про систему практичної підготовки (види практик, послідовність їх проведення і тривалість, мету, завдання практик, фахові компетентності здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», форми й методи контролю за проходженням практик.

За змістом і метою практика поділяється на внутрішньоколеджну практику (аудиторна та навчальні тренінги), практику в онлайн режимі на інтернет-ресурсах АТ КБ «ПриватБанк» та переддипломну практику. Строки проведення практик визначаються навчальним планом. Навчальна практика може проводитись у навчальних та комп'ютерних аудиторіях.

Базами проведення переддипломної практики здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» можуть бути підприємства різних галузей національної економіки, бюджетні, фінансово-кредитні установи та фізичні особи-підприємці, що знаходяться у м. Вінниці та Вінницькій області.

Календарний графік проходження практики складається відповідно до графіку навчального процесу.

1. ВИДИ ПРАКТИК, ПОСЛІДОВНІСТЬ ЇХ ПРОВЕДЕННЯ ТА ТРИВАЛІСТЬ

Навчальним планом освітньої програми Фінанси, банківська справа та страхування підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» передбачено наступні види навчальних та виробничих практик (табл. 1).

Таблиця 1

Види практик та особливості організації їх проведення

№ з/п	Вид і назва практики	Курс /семестр	Тривалість практики			Місце проходження практики
			тижнів	годин	кредитів	
1	Міждисциплінарна практика	1/2	20	80	4,0	Навчальні та комп'ютерні аудиторії
2	Міждисциплінарна практика	2/1	15	30	2,0	Навчальні та комп'ютерні аудиторії
3	Навчальний тренінг з бухгалтерського обліку	2/1	15	8	0,25	Навчальні аудиторії
4	Міждисциплінарна практика	2/2	17	34	2,0	Навчальні та комп'ютерні аудиторії
5	Навчальний тренінг з податкової системи	2/2	17	8	0,25	Навчальні аудиторії
6	Переддипломна практика	2/2	4	180	6,0	
6.1.	Виробнича онлайн практика на інтернет – ресурсах АТ КБ «Приватбанк»	2/2	-	60	2,0	Комп'ютерні аудиторії
6.2.	Переддипломна практика	2/2	4	120	4,0	Підприємства різних галузей економіки, фізичні особи-підприємці, бюджетні й фінансово-кредитні установи

Послідовність, види, термін та тривалість проведення практик студентів регламентуються освітньо-професійною програмою, робочими програмами дисциплін, навчальними планами, графіком освітнього процесу та угодами про співпрацю, укладеними між Коледжем та підприємствами, організаціями і установами м. Вінниці та Вінницької області.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ПРАКТИК, ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1. Навчальна міждисциплінарна практика

Навчальна практика має на меті сформувати в студентів, що навчаються за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування», уявлення про майбутню професію, сформувати у них здатність до аналітичного мислення та використання

наукових підходів при аналізі та оцінці економічних явищ чи тенденцій як на макро-, так і на мікрорівні. Набуття досвіду самостійної роботи з обраної спеціальності.

Навчальна міждисциплінарна практика спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і вдосконалення практичних навичок та умінь щодо практичної та дослідницької діяльності із обраного ними фаху, формування та розвиток у студентів вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретної ситуації, оволодіння сучасними методами, формами організації праці, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ) підготовки фахівців відповідного напрямку підготовки, спеціальності.

Завданням навчальної міждисциплінарної практики є: здобуття студентами навичок самостійної ініціативної навчальної комп'ютерної діяльності з напрямку своєї майбутньої професії, отримання, збір та накопичення матеріалів та інформації необхідної для успішного продовження навчання та виконання курсових та дипломних робіт. В процесі виконання практики та опрацювання наукової літератури практикантам необхідно навчитись ставити і вирішувати конкретні проблеми, використовуючи методи, які на сьогодні доступні в інформаційному комп'ютерному просторі.

Компетентності, які набуває здобувач вищої освіти:

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12 Здатність працювати автономно.

Фахові компетентності:

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

Результати навчання:

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

Структура (тематичний план) навчальної міждисциплінарної практики

Змістовий модуль 1. «ФІНАНСИ».

Тема 1. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.

Засвоєння базових знань щодо сутності, об'єктивної необхідності і суспільного призначення фінансів; осмислення взаємозв'язку і відмінностей між фінансами і грошима; розуміння змісту функцій фінансів як виявлення їх найважливіших ознак і властивостей та механізму впливу фінансів на суспільне виробництво; уміння поєднати потреби пізнавальної і практичної фінансової діяльності на основі дослідження фінансових категорій і понять крізь призму історичної генези та сучасного розуміння предмета фінансової науки; формування фінансової грамотності, дослідницьких навиків і вмінь при розгляді питань співвідношення об'єктивного і суб'єктивного у фінансах; здатність визначати взаємозв'язки і взаємозалежності між економікою і фінансами через фінансову систему та функції окремих фінансових інституцій; розвиток критичного мислення при дослідженні дискусійних питань фінансової науки; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення фінансових проблем та генерування шляхів їх розв'язання.

Тема 2. Генезис та еволюція фінансів.

Засвоєння базових знань щодо генезису і еволюції фінансів; осмислення передумов виникнення фінансів; розуміння особливостей формування і використання доходів держав у різні історичні періоди; засвоєння знань про виникнення та еволюцію фінансів; формування фінансової грамотності з питань еволюції фінансів; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних питань.

Тема 3. Фінансове право і фінансова політика.

Засвоєння базових знань щодо сутності та ролі фінансового права, основ фінансової політики держави і суб'єктів господарювання, фінансової безпеки; осмислення взаємозв'язку фінансового права і фінансової політики; розуміння змісту та особливостей окремих напрямів, типів і видів фінансової політики держави; здатність визначати основні загрози фінансовій безпеці держави та суб'єктів господарювання, розуміти взаємозв'язки і взаємозалежності окремих складових фінансової безпеки; формування фінансової грамотності щодо основ фінансового права, фінансової

політики та фінансової безпеки; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних питань.

Тема 4. Податки. Податкова система

Засвоєння базових знань щодо сутності податку, його специфічних ознак та функцій; осмислення сутності окремих понять і термінів, що визначають зміст податкових відносин: плата, податок, збір, відрахування і внески; розуміння змісту та особливостей елементів системи оподаткування та можливість застосування їх до конкретних податків; здатність класифікувати податки та розуміти переваги, недоліки й особливості кожної їх групи; уміння аналізувати взаємозв'язки у сфері «податкових» фінансів; формування фінансової грамотності під час дослідження податкової системи; здатність проводити порівняльний аналіз вітчизняної і зарубіжної практики функціонування податкових систем; формування фінансової грамотності щодо основ податкового права під час дослідження податкової системи; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних питань.

Тема 5. Бюджет. Бюджетна система.

Засвоєння базових знань щодо сутності бюджету та його специфічних ознак; здатність розрізняти види надходжень та напрями видатків бюджету за різними класифікаційними ознаками і давати їх характеристику; формування фінансової грамотності при дослідженні бюджетної системи, її структури та основних принципів побудови; здатність розрізняти бюджетні права органів державної влади та управління на конкретному етапі бюджетного процесу; осмислення взаємозв'язку і відмінностей між доходами та видатками бюджетів різних рівнів; засвоєння базових знань щодо економічної природи бюджетного дефіциту, причин його виникнення та наслідків; розуміння особливостей внутрішніх та зовнішніх запозичень; формування фінансової грамотності, дослідницьких навиків і умінь при розгляді питань щодо управління та обслуговування державного боргу; здатність проводити порівняльний аналіз вітчизняної і зарубіжної практики функціонування бюджетних систем.

Тема 6. Місцеві фінанси.

Засвоєння базових знань щодо сутності місцевих фінансів, децентралізації та реформування місцевих фінансів, місцевих бюджетів, їх доходів та видатків; формування фінансової грамотності, дослідницьких навиків і умінь при розгляді питань щодо міжбюджетних трансфертів в Україні, місцевих податків та зборів, їх ролі в формуванні доходів місцевих бюджетів; розуміння змісту та особливостей плати за землю як загальнодержавного податку, що формує кошти місцевого бюджету; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення фінансових проблем на місцевому рівні.

Тема 7. Державний кредит і державний борг.

Засвоєння базових знань щодо сутності державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту; формування фінансової грамотності, дослідницьких навиків і умінь при розгляді питань щодо внутрішнього та зовнішнього державного кредиту, державних позик; розуміння

змісту та особливостей державних позик, причин і наслідків зростання державного боргу; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при управлінні та обслуговуванні державного боргу.

Тема 8. Соціальні позабюджетні фонди.

Засвоєння базових знань щодо сутності соціальних позабюджетних фондів; формування фінансової грамотності, дослідницьких навичок і умінь при розгляді питань щодо структури та механізму діяльності пенсійного фонду, фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, фонду обов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві; розуміння змісту та особливостей діяльності даних фондів; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при управлінні соціальними позабюджетними фондами.

Тема 9. Фінанси суб'єктів господарювання.

Засвоєння базових знань щодо сутності фінансів суб'єктів господарювання; розуміння специфіки фінансових відносин при дослідженні фінансової діяльності суб'єктів господарювання різної організаційно-правової форми й різного юридичного статусу; формування фінансової грамотності, дослідницьких навичок і умінь під час аналізу взаємовідносин підприємств із державою та інституціями фінансового ринку; здатність оцінити вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на фінансову діяльність суб'єктів господарювання; розвиток критичного мислення при дослідженні дискусійних питань теорії фінансів мікрорівня; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення фінансових проблем.

Тема 10. Фінанси домашніх господарств.

Засвоєння базових знань щодо сутності фінансів домогосподарств, бюджету домогосподарств та їх структури; формування фінансової грамотності, дослідницьких навичок і умінь під час аналізу сукупності ресурсів, доходів та витрат населення та рівня їхнього життя; здатність оцінити вплив соціально-економічної структури суспільства на рівень життя, проблеми бідності та аналіз причин диференціації доходів; розвиток критичного мислення при дослідженні дискусійних питань соціальної політики держави та системи соціального захисту населення; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при оцінці ефективності та надійності розміщення грошових коштів.

Тема 11. Фінансовий ринок.

Засвоєння базових знань щодо сутності фінансового ринку та його функцій; осмислення передумов функціонування фінансового ринку; розуміння особливостей фінансових інструментів, які використовуються на ринку цінних паперів і кредитному ринку; здатність розрізняти сегменти фінансового ринку на основі різних класифікаційних ознак і давати їх характеристику; засвоєння знань про суб'єктів фінансового ринку, а також необхідність і шляхи регулювання їхньої діяльності; формування фінансової грамотності з питань функціонування фінансового ринку; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних питань.

Тема 12. Страхування. Страховий ринок.

Засвоєння базових знань щодо сутності страхування та його функцій; розуміння особливостей форм організації фондів страхового захисту, вміння визначати переваги, недоліки та особливості кожної з них; осмислення сутності окремих понять і термінів, що визначають зміст страхових відносин: страховий платіж, страховий тариф, страхове відшкодування, страхова сума, страховий випадок, страхова подія; здатність розрізняти види страхування за різними класифікаційними ознаками і давати їх характеристику; розуміння особливостей соціального страхування як інструменту реалізації соціальної політики держави; засвоєння базових знань щодо сутності страхового ринку та принципів його функціонування; засвоєння знань про суб'єкти страхового ринку, а також необхідність і шляхи регулювання їхньої діяльності; формування фінансової грамотності з питань функціонування страхового ринку; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних питань.

Тема 13. Фінансовий менеджмент.

Засвоєння базових знань щодо сутності фінансового менеджменту на всіх рівнях економічної системи; осмислення взаємозв'язку фінансового менеджменту і фінансового механізму; розуміння змісту та особливостей окремих елементів фінансового менеджменту, зокрема фінансового планування і прогнозування та фінансового контролю; здатність відрізняти завдання, функції і повноваження органів державного фінансового менеджменту; формування фінансової грамотності при дослідженні методів та інструментів менеджменту державних фінансів; отримання дослідницьких навичок при опрацюванні інформації щодо сучасних технологій бюджетного і податкового менеджменту, а також фінансового менеджменту на мікрорівні (корпоративного фінансового менеджменту та фінансового менеджменту домогосподарств); розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних питань.

Тема 14. Міжнародні фінанси.

Засвоєння базових знань щодо сутності і ролі міжнародних фінансів; осмислення передумов виникнення міжнародного фінансового права і міжнародного фінансового ринку; розуміння особливостей міжнародного фінансового ринку, його сегментації та ролі; здатність розрізняти завдання та функції міжнародних організацій і міжнародних інституцій; засвоєння знань про діяльність МВФ, групи світового банку; формування фінансової грамотності з питань функціонування міжнародних фінансів; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних питань.

Змістовий модуль 2. «БАНКІВСЬКА СПРАВА».

Тема 1. Фінансове посередництво.

Засвоєння базових знань щодо сутності і ролі грошей, кредиту та кредитної системи, системи небанківських фінансово-кредитних посередників та їх призначення; розуміння особливостей формування кредитних відносин та елементів кредитної системи; формування фінансової грамотності з питань діяльності небанківських

фінансово-кредитних посередників; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних питань щодо фінансового посередництва.

Тема 2. Грошовий обіг.

Засвоєння базових знань щодо сутності грошового обігу, грошових потоків та грошової маси та швидкості обігу грошей; розуміння сутності діяльності грошової системи та здатність розрізняти її елементи; формування фінансової грамотності з питань грошового обігу та грошової системи; розвиток критичного мислення у процесі розгляду дискусійних і проблемних питань щодо грошової системи, грошового обігу, грошових потоків та грошової маси.

Тема 3. Платіжні системи.

Засвоєння базових знань щодо сутності, класифікації та основних принципів організації платіжних систем; розуміння сутності роботи з платіжними системами в Інтернеті, електронними грошима; формування фінансової грамотності з питань роботи банківських платіжних систем, електронних грошей та криптовалюти; розвиток критичного мислення при дослідженні питань електронних грошей та криптовалюти; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення фінансових проблем в роботі платіжних систем.

Тема 4. Банківські системи.

Засвоєння базових знань щодо сутності банківських систем; вивчення історичного досвіду та передумови створення банківської системи; розуміння сутності діяльності банківської системи та етапів її створення; формування фінансової грамотності з питань класифікації суб'єктів банківської системи та їх загальної характеристики; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення фінансових проблем в роботі банківських систем.

Тема 5. Центральний банк.

Засвоєння базових знань щодо сутності, становлення та розвитку Національного банку України; розуміння сутності діяльності та основних функцій НБУ, грошово-кредитної політики НБУ та механізму її дії; формування фінансової грамотності з питань ліквідності банківської системи України; розвиток критичного мислення при дослідженні основних напрямів вдосконалення управління ліквідністю банківської системи України; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем в роботі Національного банку України.

Тема 6. Організація діяльності комерційних банків.

Засвоєння базових знань щодо сутності діяльності комерційних банків; формування фінансової грамотності з питань банківських операцій, банківської діяльності у сфері інвестицій та комісійно-посередницьких послуг; розвиток критичного мислення при дослідженні власного капіталу банку, його структури, джерел формування, функцій та значення; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем в діяльності комерційних банків.

Тема 7. Оцінка надійності банків.

Засвоєння базових знань щодо сутності та характеристики банківських ризиків, економічної стійкості банків та методів її оцінки; формування фінансової грамотності з питань оцінки надійності банків, стандартів якості обслуговування клієнтів банку; розвиток критичного мислення при дослідженні методів оцінки економічної стійкості банків, процесу розробки та впровадження стандартів якості обслуговування клієнтів банку; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем в діяльності банків та їх оцінці.

Тема 8. Банківське обслуговування різних секторів економіки.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей банківського обслуговування різних секторів економіки; формування фінансової грамотності з питань кредитування малого та середнього бізнесу, кредитування підприємств в АПК, банківського кредитування зовнішньо-економічної діяльності, інвестиційного та іпотечного кредитування; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні операцій банків з обслуговування платіжного обороту та надання банківських послуг; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при банківському обслуговуванні різних секторів економіки.

Тема 9. Банківський маркетинг.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей маркетингової діяльності в банківській, об'єктивних передумов її зародження; формування фінансової грамотності з питань маркетингу в банківській сфері; розвиток критичного та аналітичного мислення при аналізі ринку банківського продукту; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем в банківському маркетингу.

Тема 10. Робота банківських установ з домогосподарствами.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей банківського кредитування фізичних осіб; формування фінансової грамотності з питань споживчих кредитів, кредитуванні фізичних осіб довгострокового характеру, системи дистанційного банківського обслуговування клієнтів, інтернет-банкінгу та послуг комерційних банків у сфері мобільного зв'язку; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні роботи банків з фізичними особами; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем в банківському обслуговуванні домогосподарств.

Тема 11. Міжнародні валютно-кредитні установи.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей діяльності міжнародних валютно-кредитних установ; формування фінансової грамотності з питань діяльності Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, європейського банку реконструкції та розвитку; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні роботи міжнародних валютно-кредитних установ; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем співпраці України з міжнародними валютно-кредитними установами.

Змістовий модуль 3. «СТРАХУВАННЯ».

Тема 1. Сутність страхування та його роль в ринковій економіці.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей розвитку страхування, вивчення функцій та принципів страхування; формування фінансової грамотності з методології досліджень у страхуванні; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні сутності страхового фонду та місця страхування в економічній системі; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем та перспектив розвитку страхування в Україні.

Тема 2. Ризик та управління ризиком в страхуванні.

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей управління економічними ризиками в страхуванні; формування фінансової грамотності з питань класифікації економічних ризиків та концепції управління ними; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні економічних ризиків страхування та системи управління ними; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем оцінці економічних ризиків страхування та управління даними ризиками.

Тема 3. Страхування життя

Засвоєння базових знань щодо сутності та особливостей страхування життя, вивчення його видів, стану та перспектив розвитку; формування фінансової грамотності з питань страхування життя, його структури та значення; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні перспектив розвитку страхування життя в Україні; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем та перспектив страхування життя.

Тема 4. Страхування від нещасних випадків.

Засвоєння базових знань щодо сутності, змісту та особливостей страхування від нещасних випадків; формування фінансової грамотності з питань обов'язкового та добровільного страхування від нещасних випадків; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні особливостей та процедур здійснення страхування від нещасних випадків; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем та перспектив страхування від нещасних випадків в Україні.

Тема 6. Медичне страхування.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, змісту та особливостей медичного страхування; формування фінансової грамотності з питань обов'язкового та добровільного медичного страхування; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні особливостей та процедур здійснення медичного страхування; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем та перспектив розвитку медичного страхування в Україні.

Тема 7. Пенсійне страхування.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, змісту та особливостей страхування ренти (ануїтету) та страхування додаткової пенсії; формування фінансової грамотності з питань пенсійного страхування; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні особливостей та процедур здійснення пенсійного страхування; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем та перспектив розвитку пенсійного страхування в Україні.

Тема 8. Страхування майнових інтересів фізичних та юридичних осіб.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, змісту та особливостей майнового страхування, вивчення класифікації майнового страхування; формування фінансової

грамотності з питань в ризиків у майновому страхуванні, видів майнового страхування, типів договорів та визначення тарифів; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні особливостей застосування франшизи при майновому страхуванні та здійсненні відшкодування за його видами; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при врегулюванні вимог страхувальника щодо відшкодування збитків.

Тема 9. Транспортне страхування.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, змісту та особливостей автомобільного, авіаційного страхування, страхування водного транспорту та вантажів; формування фінансової грамотності з питань транспортного страхування, його видів, типів договорів та визначення тарифів; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні особливостей транспортного страхування та здійсненні відшкодування за його видами; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при врегулюванні вимог страхувальника щодо відшкодування збитків при страхуванні вантажу та транспорту.

Тема 10. Страхування підприємницьких ризиків.

Засвоєння базових знань щодо необхідності та місця страхування в страховому захисті підприємництва; вивчення різновидів страхування підприємницьких ризиків; формування фінансової грамотності з питань страхування підприємницької діяльності в промисловості та аграрному бізнесі; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні ролі страхування та системі управління підприємницьким ризиком; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при оцінці підприємницьких ризиків та їх страхування в Україні.

Тема 11. Страхування фінансово-кредитних ризиків.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, сутності та значення страхування фінансово-кредитних ризиків; вивчення різновидів страхування фінансово-кредитних ризиків; формування фінансової грамотності з питань страхування кредитів, депозитів, фінансових гарантій та особливостей іпотечного страхування банків; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні інтеграції банківської та страхової сфери; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при страхуванні фінансово-кредитних ризиків.

Тема 12. Страхування цивільної відповідальності.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, сутності та значення страхування цивільної відповідальності; формування фінансової грамотності з питань страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, професійної відповідальності та страхування відповідальності суб'єктів господарювання – джерел підвищеної небезпеки; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні страхування цивільної відповідальності; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем при страхуванні цивільної відповідальності та відшкодування збитків.

Тема 13. Перестраховання.

Засвоєння базових знань щодо необхідності, сутності та значення перестраховання; вивчення принципів, видів та форм перестраховання; формування фінансової грамотності з питань перестраховання та регулювання процедури перестраховання в Україні; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні методів перестраховання, співстраховання та механізмів їх застосування;

набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, виявлення проблем перестраховування в Україні та вивчення перспектив його розвитку.

Тема 14. Фінанси страховика.

Засвоєння базових знань щодо значення та сутності ризиків страхових компаній, джерел їх покриття; вивчення страхових тарифів, балансу та фінансових ресурсів страховика; формування фінансової грамотності з питань дослідження фінансових результатів страховика, показників фінансової діяльності страховика та страхових резервів; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні доходів та фідатків страхових компаній, правового регулювання їх діяльності; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, оцінки та виявлення проблем при аналізі фінансової діяльності страхових компаній.

Тема 15. Фінансова безпека страховика.

Засвоєння базових знань щодо фінансової надійності страховика та її значення; вивчення фінансових методів забезпечення надійності страхових компаній, їх платоспроможності; формування фінансової грамотності з питань оцінки платоспроможності страховика, бюджетування його фінансової діяльності; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні інвестиційної діяльності страхових компаній, оцінки його фінансової звітності; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, оцінки та виявлення проблем фінансової безпеки страхових компаній.

Тема 16. Правове регулювання страхової діяльності.

Засвоєння базових знань щодо правового регулювання страхової діяльності; вивчення основних аспектів підписання та механізму дії договорів страхування, призупинення їх дії та врегулювання вимог страхувальника щодо здійснення страхових виплат та страхового відшкодування збитків; формування фінансової грамотності з питань державного регулювання страхової діяльності; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні ліцензування та оподаткування страхової діяльності; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, оцінки та виявлення проблем правового регулювання страхової діяльності.

Тема 17. Актуарні розрахунки

Засвоєння базових знань щодо моделювання страхової діяльності; вивчення моделей позовів, моделей індивідуальних ризиків та тривалості життя; формування фінансової грамотності з питань страхування життя, аналітичних законів смертності та принципів призначення страхових премій; розвиток критичного та аналітичного мислення при дослідженні моделей колективного ризику та зменшення ризику за допомогою перестраховування; набуття дослідницьких навичок пошуку інформації, оцінки та виявлення проблем страхування та перестраховування в Україні.

2.2. Виробнича онлайн практика на інтернет-ресурсах АТ КБ «Приватбанк»

Мета практики: закріплення, розширення та поглиблення теоретичних знань, практичних вмінь та навичок з дисципліни «Банківська справа», формування зацікавленості до майбутньої професійної діяльності, ознайомлення з методами роботи у фінансово-кредитних установах, у розв'язанні задач при різних практичних ситуаціях.

Завдання практики:

– закріплення теоретичних знань про стратегії, організаційну та корпоративну структуру банку;

- оволодіння практичними навичками обслуговування клієнтів, основ інтернет-маркетингу;
- вивчення Правил безпеки при використанні банківських продуктів, самостійного управління депозитами за допомогою інструментів самообслуговування;
- знайомство з депозитними вкладками та послугами накопичення «Копилка»;
- збір матеріалів про карткові продукти, платежі для корпоративних клієнтів, зарплатні проєкти, еквайринг.

В процесі проходження практики розвиваються наступні компетенції:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК01);
- здатність застосовувати знань у практичних ситуаціях (ЗК02);
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК06);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК08);
- здатність працювати у команді (ЗК10);
- здатність працювати автономно (ЗК12);
- здатність здійснювати ефективні комунікації (ФК09);
- здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку (ФК11).

Програмні результати практики:

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Програма практики складається з теоретичної та практичної частин.

1.1. Теоретична частина програми складається з 10 модулів:

Назва модуля	Зміст модуля
Про банк і співробітників	Історія ПриватБанку. Стратегія Банку. Місія і кодекс корпоративної етики. Правління та корпоративна структура. Організаційна структура банку. Фінансова звітність. Соціальна позиція. Оплата праці в

	ПриватБанку. Роботодавці України очима студентів (з досліджень Ernst & Young). Піраміди зростання співробітників банку. Ментальні карти.
Клієнти. Маркетинг у банку.	Ринок банківських послуг очима клієнтів (згідно з дослідженнями GFK-Ukraine) Сегментація клієнтів. Статистика: ПриватБанк день за днем. Комунікаційний календар. Стандарти обслуговування клієнтів. Канали зворотнього зв'язку щодо якості обслуговування. Відпрацювання сигналів. Правила безпеки при використанні банківських продуктів. Основи інтернет-маркетингу. Основи GoogleAnalytics. Продажі.
Платіжні картки	Фінансовий телефон. Платіжні картки ПриватБанку. Карта «Універсальна». Бонус + Оплата частинами. Карта для виплат. Пенсійна програма.
Віддалений банкінг	Приват24 для фізичних осіб. Sms-банкінг. Мобільні додатки ПриватБанку. Поради: як купувати в Інтернеті.
Депозити та Копилка	Депозитні вклади ПриватБанку - огляд. Депозитний калькулятор. Самостійне управління депозитами за допомогою інструментів самообслуговування. Послуга накопичення «Копилка».
Платежі клієнтів	Регулярні платежі. Отримання переказів в банкоматі. Касові операції. Правила роботи з грошима: визначення достовірності купюр різних валют. Операції в банкоматах. Операції в терміналах самообслуговування. Екстрені гроші. Робота з електронною валютою.
Небанківські послуги та агентська мережа	Страхові продукти: «Захист на кожен день», «Нерухомість без огляду», «Поліс ОСЦПВ». Продаж квитків: на транспорт, на футбол. Агентська програма ПриватБанку.
Продукти для корпоративних клієнтів. Частина 1	Хто такі корпоративні клієнти. Поточний рахунок. Цілодобове обслуговування в ПриватБанку. Безготівкові платежі. Приват24 для бізнесу. Платежі по телефону для корпоративних клієнтів. Кредитний ліміт на розрахунковий рахунок.
Продукти для корпоративних клієнтів. Частина 2	Карткові продукти. Гарантовані платежі. Платежі для корпоративних клієнтів. Зарплатний проект. Еквайринг. Оплата частинами. Послуги Агробізнесу. Послуги для HoReCa. Послуги для торговельних підприємств. Послуги для транспортних компаній.
Менеджмент у банку	Розвиток і майбутнє мережі відділень. Правила управління в банку. Основи проектного менеджменту. Управління проектами в банку. Рев'ю.

1.2. До практичної частини програми навчання входять:

1.2.1. Виконання 5 операцій з фінансової культури: (реєстрація в Приват24; переказ на карту ПриватБанку в Приват24 на будь-яку суму; оформлення послуги «Копилка» і підключення мінімум 1-єї умови накопичення; поповнення мобільного телефону в Приват24; відкриття карти для оплати в Інтернет через Приват24;)

1.2.2. Практика на тренажерах по продуктах для корпоративних клієнтів.

2.3. Навчальний тренінг з бухгалтерського обліку

Мета тренінгу: поглиблення та закріплення знань щодо змісту та побудови бухгалтерського балансу, оборотно-сальдової відомості та бухгалтерських рахунків, вироблення вмінь відображення господарських операцій на бухгалтерських рахунках, визначення оборотів та сальдо кінцевих по бухгалтерським рахункам, їх відображення у оборотно-сальдовій відомості, складання балансу на кінець періоду.

Завдання навчальної практики:

- визначення ролі бухгалтерського балансу та оборотно-сальдової відомості;
- визначення структури балансу, оборотно-сальдової відомості та рахунків бухгалтерського обліку;
- характеристика рахунків бухгалтерського обліку;
- визначення впливу господарських операцій на бухгалтерський баланс;
- визначення оборотів та сальдо кінцевих по рахункам.

В процесі проходження тренінгу розвиваються наступні компетенції:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК3. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ФК7. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

Програмні результати тренінгу:

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Структура (тематичний план) тренінгу:

1. Відповідно до залишків на рахунках скласти початковий баланс та оборотно-сальдову відомість.
2. Відкрити рахунки бухгалтерського обліку на основі залишків на початок звітного періоду.
3. Відобразити господарські операції в рахунках бухгалтерського обліку.
4. Визначити обороти та кінцеві сальдо по рахункам.
5. Відобразити обороти та сальдо кінцеві в оборотно-сальдовій відомості, скласти кінцевий баланс

2.4. Навчальний тренінг з податкової системи

Мета тренінгу полягає у закріпленні й поглибленні студентами набутих під час навчання знань з теоретико-методичних аспектів функціонування податкової системи держави, набутті практичних навичок розрахунку сум податкових зобов'язань та вмінь оформлення податкової звітності.

Завдання тренінгу практики:

- розвивати інтерес до застосування отриманих знань у професійній діяльності;
- формувати професійні компетентності шляхом моделювання конкретних ситуацій, що вимагає прояву самостійності, ініціативності, наполегливості тощо;
- оволодіння технікою розрахунку сум податкових зобов'язань;
- здатність до використання на практиці порядку реєстрації платників податку;
- отримання навичок оформлення податкової звітності.

В процесі проходження тренінгу розвиваються наступні компетенції:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК3. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

Програмні результати тренінгу:

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Структура (тематичний план) тренінгу:

1. Податок на доходи фізичних осіб: ставки податку, податкова соціальна пільга, розрахунок сум податкових зобов'язань, декларації .

2. Податок на прибуток: ставки податку, розрахунок сум податкових зобов'язань, декларація.

3. Податок на додану вартість: ставки податку, податковий кредит, розрахунок сум податкових зобов'язань, декларація.

4. Акцизний податок і мито: ставки податків, розрахунок сум податкових зобов'язань.

5. Єдиний податок: групи платників, ставки податку, розрахунок сум податкових зобов'язань, декларація.

2.5. Переддипломна практика

Метою практики є формування у здобувача вищої освіти професійних практичних вмінь, навичок і компетентностей необхідних для виконання вимог та обов'язків, що відповідають майбутній професійній діяльності.

Завданнями практики є:

- набуття практичних знань і навичок за фахом на конкретних посадах;
- оволодіння навичками організаційно-управлінської роботи;
- ознайомлення з питаннями організації, планування й економіки виробництва на підприємстві;
- вдосконалення уміння використовувати методичні підходи до оцінювання фінансового стану підприємств та фінансових установ;
- напрацювання здатності використовувати сучасний фінансовий інструментарій і технології, аналітичні методи та методи моделювання для забезпечення ефективності виконання фінансової роботи;
- вміння використовувати законодавчі та нормативні документи з питань оподаткування, кредитування, страхування, інвестування, бюджетних відносин, тощо;
- збір необхідного матеріалу для виконання звіту з практики та написання курсової роботи.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання:

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

Структура звіту з практики для здобувачів освіти, що проходять практику на підприємствах різних форм власності

1. Організаційно-економічна характеристика підприємства:

- форма власності, рід діяльності;
- структура економічних і фінансових служб та організація їх роботи;
- охорона праці на підприємстві;
- наявність основних засобів і оборотних активів;
- чисельність персоналу, склад, показники руху робочої сили;
- формування та розподіл прибутку підприємства.

2. Взаємовідносини підприємства:

- з господарчими суб'єктами;
- з державою;
- з банками;
- з страховими організаціями.

3. Касові операції та безготівкові розрахунки на підприємстві.

4. Організація оборотних засобів на підприємстві:

- розміщення оборотних засобів;

- склад оборотних засобів;
  - динаміка оборотних засобів;
  - планування оборотних засобів;
  - показники оборотності оборотних засобів.
  - ефективність використання обігових коштів.
5. Фінансування відтворення основних засобів:

- склад основних засобів;
- показники стану основних засобів;
- показники використання основних засобів;
- джерела фінансування капітальних вкладень;
- планування амортизаційного фонду.

6. Фінансове планування на підприємстві.

7. Аналіз фінансового стану підприємства:

- оцінка майнового стану підприємства;
- оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства;
- оцінка фінансової стійкості та стабільності підприємства;
- оцінка ділової активності підприємства;
- оцінка прибутковості та рентабельності підприємства

8. Загальні висновки

Структура звіту з практики для здобувачів освіти, що проходять практику у страхових компаніях

1. *Характеристика страхової компанії та її структура. Види страхування.*

- Загальна інформація про страхову компанію (повне найменування страхової компанії, форма власності, призначення, підпорядкованість).
- Історія створення організації (коротка історична довідка).
- Огляд законодавчо-нормативної бази, яка регулює діяльність страхової компанії.
- Види страхування, які здійснює компанія.
- Опис фінансових послуг, які пропонуються страховою компанією.
- Характеристика організаційної структури страхової компанії (підпорядкованість основних функціональних служб і підрозділів, характеристика функціональних обов'язків основних ланок керування страховою компанією).

2. *Дослідження конкурентного середовища страхової компанії. Місце страхової компанії в загальному рейтингу.*

- Дослідити зовнішні і внутрішні фактори, які впливають на діяльність страхової компанії.
- Оцінити місце страхової компанії на страховому ринку України (за обсягом страхових премій, страхових виплат, кількістю укладених договорів, власного капіталу, сформованих страхових резервів) за досліджуваній період.

3. *Характеристика джерел формування та використання фінансових ресурсів страхової компанії*

➤ Визначити джерела формування та напрямки використання фінансових ресурсів страхової компанії.

➤ Провести аналіз фінансових ресурсів у динаміці та структурі за три звітні періоди.

➤ Проілюструвати динаміку результатів проведених досліджень та оформити висновки.

4. Аналіз основних показників діяльності страхової компанії

➤ Проаналізувати основні показники діяльності страхової компанії за даними фінансової звітності (кількість укладених договорів страхування, обсяги валових страхових премій, страхових виплат, чистих страхових премій, обсяги страхових резервів) за три звітні періоди.

➤ Провести аналіз фінансових результатів діяльності страхової компанії даними фінансової звітності (загальний обсяг активів, статутний капітал, чистий прибуток, чистий дохід від реалізації послуг, обсяг страхових платежів, обсяг страхового відшкодування).

➤ Розрахувати та проаналізувати за три звітні періоди рентабельність страхових операцій і рентабельність активів.

➤ Проілюструвати динаміку основних показників діяльності страхової компанії та оформити висновки.

5. Оцінка обсягів страхових премій

➤ Дослідити обсяги страхових премій, отриманих страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховальників. Визначити частку чистих страхових премій в структурі валових страхових премій.

➤ Провести аналіз страхових премій за видами страхування за досліджуваний період.

➤ Провести аналіз динаміки чистих страхових премій (страхових премій за мінусом частки страхових премій сплачених перестраховикам –резидентам) за досліджуваний період.

➤ Проілюструвати динаміку результатів проведених досліджень та оформити висновки.

6. Оцінка обсягів страхових виплат (відшкодування)

➤ Проаналізувати обсяг валових страхових виплат (відшкодувань). Визначити частку чистих страхових виплат (відшкодувань) в структурі валових страхових виплат (відшкодувань).

➤ Провести аналіз страхових виплат (відшкодувань) за видами страхування за досліджуваний період.

➤ Проаналізувати чисті страхові виплати (відшкодування) за досліджуваний період.

➤ Проілюструвати динаміку результатів проведених досліджень та оформити висновки.

7. Оцінка перестраховування

➤ Обґрунтувати необхідність перестраховування. Навести перестраховиків

досліджуваної страхової компанії.

➤ Визначити частку страхових премій, яку страхова компанія сплатила за договорами перестраховування ризиків, з них перестраховикам-резидентам та перестраховикам-нерезидентам.

➤ Зазначити загальну суму часток страхових виплат, компенсованих перестраховиками, з них перестраховикам-резидентам та перестраховикам-нерезидентам.

➤ Проілюструвати динаміку результатів проведених досліджень та оформити висновки.

8. *Оцінка активів страховика та сформованих страхових резервів.*

➤ Динаміку активів та обсягів страхових резервів страховика за досліджуваний період.

➤ Визначити фактори, що впливали на збільшення (зменшення) активів.

➤ Розрахувати структуру активів, якими представлено кошти страхових резервів.

➤ Проілюструвати динаміку результатів проведених досліджень та оформити висновки.

Склад основних додатків

1. Організаційна структура страхової компанії (схема).

2. Рейтинг страхових компаній серед провідних страхових компаній за видами страхування (таблиця).

3. Законодавче та нормативне забезпечення прав, виконання завдань і функцій страхової компанії (таблиця).

4. Перелік документів, які необхідно подати страховій компанії для отримання ліцензії на здійснення відповідного виду професійної діяльності (за кожним видом діяльності окремо).

5. Види страхування, які здійснює страхова компанія (схема).

6. Порядок оформлення договорів страхування.

7. Порядок нарахування страхових премій.

8. Порядок нарахування страхових виплат (відшкодувань).

9. Форми фінансової звітності страхової компанії.

Структура звіту з практики для здобувачів освіти, що проходять практику у банківських установах

1. Загальне знайомство з базою практики – банком:

➤ дослідити історію становлення та розвитку банку, місію та стратегічні цілі банку;

➤ визначити види операцій, які має право виконувати банк згідно з ліцензіями;

➤ проаналізувати структуру та галузеву приналежність основної клієнтури банку;

➤ проаналізувати структуру основних послуг, які фактично надаються банком;

➤ дати характеристику управлінської та організаційної структури банку;

➤ описати основні завдання і функції структурних підрозділів банку;

➤ дати характеристику системи внутрішнього контролю в банку.

2. Розрахунково-касові операції банку

2.1. Операції за поточними рахунками клієнтів-підприємств.

- охарактеризувати порядок відкриття, ведення та закриття поточних рахунків у національній та іноземній валютах;
- визначити документи, необхідні для відкриття рахунку в банку;
- визначити основні форми безготівкових розрахунків, що застосовуються в банку, та охарактеризувати порядок здійснення розрахунків ними;
- охарактеризувати вимоги до оформлення розрахункових документів та порядок приймання документів банком;
- проаналізувати тарифи банку на розрахункове обслуговування своїх клієнтів-суб'єктів господарювання;
- визначити види платіжних систем, з якими працює банк;
- охарактеризувати організацію розрахунків з використанням банківських платіжних карток;
- проаналізувати тарифи банку за проведення операцій з платіжними картками;

2.2. Касові операції

- дати загальну характеристику касових операцій; визначити види і порядок оформлення касових документів;
- описати порядок видачі готівки клієнтам, описати порядок приймання готівки в касу банку від клієнтів;
- проаналізувати тарифи банку на касове обслуговування;
- охарактеризувати обмінні операції з іноземною валютою, порядок їх оформлення.

3. Депозитні операції банку

3.1. Загальна характеристика діяльності банку на ринку депозитних послуг

- охарактеризувати депозитні продукти банку в національній та іноземній валютах;
- проаналізувати процентні ставки за депозитами в національній та іноземній валютах порівняно з банками своєї групи та банками-лідерами.

3.2. Механізм здійснення депозитних операцій з підприємствами:

- охарактеризувати порядок відкриття та ведення депозитних рахунків у національній та іноземній валютах юридичних осіб;
- визначити документи, необхідні для відкриття рахунків;
- визначити структуру депозитної угоди;
- охарактеризувати умови нарахування та сплати процентів за депозитними договорами банку.

4. Кредитні операції банку

4.1. Загальна характеристика кредитної діяльності банку:

- проаналізувати види кредитів, що надає банк, та структуру кредитного портфеля банку-бази практики;
- провести аналіз процентних ставок за кредитами банку – бази практики;

➤ охарактеризувати основні внутрішні нормативні документи, що регулюють здійснення кредитних операцій в банку-базі практики.

4.2. Кредитні відносини банку з позичальниками:

- охарактеризувати порядок видачі кредитів;
- визначити документи, які необхідно надати банку для отримання кредиту;
- охарактеризувати методику оцінки кредитоспроможності юридичних осіб у банку;
- визначити види забезпечення, що приймає банк за кредитами юридичних осіб;
- охарактеризувати порядок нарахування та стягнення процентів;
- охарактеризувати організацію кредитного банківського моніторингу та описати основні кредитні санкції банку-базис практики;

5. Оподаткування банківської установи.

6. Банківська безпека.

7. Банківська інфраструктура

8. Аналіз фінансових результатів діяльності банку

Структура звіту з практики для здобувачів освіти, що проходять практику у фізичної особи - підприємця

- Групи платників єдиного податку, критерії віднесення.
- Вибір групи єдиного податку як системи оподаткування.
- Особливості первинної реєстрації як суб'єкта підприємницької діяльності
- Ставки єдиного податку.
- Єдиний податок і ПДВ – особливості видів діяльності і вибір групи єдиного податку.
  - Обчислення доходів з метою оподаткування і визначення граничного обсягу доходу.
  - Зміна групи єдиного податку: право і обов'язок.
  - Перехід на загальну систему оподаткування: право і обов'язок.
  - Наслідки переходу на загальну систему оподаткування.
  - Штрафні санкції за порушення критерії для єдиного податку.
  - Застосування РРО.
  - Облік у платників єдиного податку.
  - Звітність.

Практичний блок

- На якій системі оподаткування зупинитись новоствореному СПД?
- Що вибрати: єдиний податок з ПДВ чи без ПДВ?
- Облік у фізичної особи – підприємця.
- Порушення правил перебування на спрощеній системі оподаткування, штрафні санкції.
  - Порушення умов перебування на спрощеній системі оподаткування.

3. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Після закінчення терміну навчальних тренінгів та всіх видів практики в установленій термін здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня звітують про їх результати перед керівником тренінгу та/або керівником практики.

Форма контролю онлайн практики на інтернет-платформах АТ КБ «ПриватБанк» та навчальних тренінгів («Бухгалтерський облік», «Податкова система») - є іменні сертифікати (Додатки А,Б) із зазначенням балів. Загальний бал виставляється у відповідному сертифікаті як підсумкова оцінка, що враховується при визначенні загальної оцінки з практичної підготовки.

Формою звітності здобувача вищої освіти за навчальні тренінги є подання письмового звіту, який підписує і оцінює викладач, що проводив тренінги.

Форма контролю з практик – диференційований залік.

Форма звітності здобувача вищої освіти за міждисциплінарну практику є щоденник встановленої форми (Додаток В), який ведеться під час практики й систематично перевіряється керівником практики.

Форма звітності здобувача вищої освіти за переддипломну практику – це подання письмового звіту й щоденника (Додаток Г). Здобувач вищої освіти складає звіт з практики відповідно до її структури (тематичного плану) безпосередньо під час проходження практики. В щоденнику згідно з термінами практики зазначаються дати прибуття на підприємство (в організацію, установу) й вибуття з підприємства (організації, установи) здобувача вищої освіти, які завіряються підписом керівника практики від бази практики та печаткою; мають бути заповнені календарний графік проходження практики, що складається на основі структури (тематичного плану) практики, загальні відомості про базу практики, господарсько-виробнича характеристика бази практики, робочі записи. Допускається зміна окремих питань тематичного плану практики, послідовності їх розкриття (із урахуванням специфіки діяльності бази практики) за умови попереднього погодження таких змін із керівником практики від кафедри.

Записи у щоденнику мають бути за всі дні проходження практики з фіксацією робіт, які виконував здобувач вищої освіти. В останній день практики керівник від підприємства (організації, установи) дає відгук-характеристику, в якому може вказувати рекомендовану оцінку (у 100 бальній системі), завіривши його підписом і печаткою. Звіт разом із належно оформленим щоденником переддипломної практики у визначені строки подається на кафедру фінансово-економічних дисциплін, після чого передається на перевірку викладачу – керівнику практики від кафедри. Після можливого доопрацювання здобувачем вищої освіти та остаточного погодження змісту звіту з викладачем, керівником практики від кафедри, звіт з практики допускається до захисту.

Звіти й щоденники з практик зберігаються на кафедрі протягом року у викладача-керівника практики. Під час захисту звітів з переддипломної практики здобувачі вищої

освіти мають показати теоретичні й практичні знання, довести обґрунтованість і доцільність своїх пропозицій з питань тематичного плану практики.

Результати проходження навчальних тренінгів, міждисциплінарної та переддипломної практики здобувачем вищої освіти оцінюються за 100-бальною шкалою.

Сертифікат № _____

підтверджує, що

_____ .2021 – _____ .2021
пройшла навчальний тренінг
з бухгалтерського обліку

Змістові етапи:

1. Складання первинного балансу та оборотно-сальдової відомості – __ балів
2. Відкриття бухгалтерських рахунків та відображення господарських операцій – __ балів
3. Підрахунок оборотів та сальдо кінцевих по рахункам, складання балансу на кінець періоду – __ балів

Результат: __ балів

Викладач _____

Сертифікат № 1249352

підтверджує, що

ФІГОЛЬ ОКСАНА ЛЕОНТІЇВНА

20.06.2019 - 10.11.2019

пройшов(ла) ознайомчу онлайн-практику
в ПриватБанку і відповідає рівню підготовки
"Консультант з банківського обслуговування"

Результати практики:

Набрано 90 балів (результат А).
Підсумкова оцінка - 5 (відмінно).
Занесення до кадрового резерву банку - так.

Теоретична частина

Назва модуля	Бали
1 Тест за підсумками модуля «Вклади фізичних осіб і послуга накопичення «Юлешка»	4
2 Тест за підсумками модуля «Клієнти. Маркетинг у банку»	4
3 Тест за підсумками модуля «Менеджмент»	5
4 Тест до модуля «Небанківські послуги. Агентська мережа»	4
5 Тест за підсумками модуля «Гро банк»	5
6 Тест за підсумками модуля «Платежі клієнтів»	5
7 Тест за підсумками модуля «Платіжні картки»	5
8 Тест за підсумками модуля "Продукти для корпоративних клієнтів (частина 1)"	5
9 Тест за підсумками модуля "Продукти для корпоративних клієнтів (частина 2)"	0
10 Тест за підсумками модуля "Дистанційний банкінг"	4
Всього:	48

Практична частина

Назва завдання	Бали
1 Переказ на картку ПриватБанку в Приват24	10
2 Придбання тестового квитка на поїзд у web-версії Приват24	10
3 Поповнення мобільного телефону в Приват24	10
4 Реєстрація в Приват24	10
5 Встановлення мобільного додатку "Приват24" на смартфон	10
Всього:	50

Керівник Напрямку
трудових ресурсів (HR) ГО
ПриватБанку

О.П. Хлиніна

**Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

**ЩОДЕННИК
МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ПРАКТИКИ**

**студента 1-2 курсу, 11-12-Фін(б) групи
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа
та страхування
освітнього ступеня «Бакалавр»**

Вінниця 2021

Опис практики

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 07 Управління та адміністрування Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування Освітній ступінь: Бакалавр	Обов'язкова
Змістових модулів – 6		Рік підготовки 1-й, 2-й
Загальна кількість годин – 240 годин		Семестр 2-й, 3-й, 4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 2-й семестр – 4 год. аудиторних – 4 год., самостійної роботи студента; 3-й семестр – 2 год. аудиторних – 2 год., самостійної роботи студента; 4-й семестр – 2 год. аудиторних – 2 год., самостійної роботи студента.		Лекції 0 год.
	Практичні 144 год.	
	Самостійна робота 96 год.	
	Вид контролю: диференційований залік	

Терміни практики

2-й семестр з " " січня 2021 р. по " " червня 2021р.

3-й семестр з " " вересня 2021 р. по " " грудня 2021р.

4-й семестр з " " січня 2022 р. по " " травня 2022р.

Керівник практики

2-й семестр

_____

(підпис)

_____

(П.І.Б)

3-й семестр

_____

(підпис)

_____

(П.І.Б)

4-й семестр

_____

(підпис)

_____

(П.І.Б)

Виконання програми практики

Дата	Назва виконаних робіт	Кількість балів
	2-й семестр	
	<i>Загальна кількість балів за 2-й семестр</i>	
	<i>ECTS</i>	
	<i>Національна шкала</i>	
	3-й семестр	
	<i>Загальна кількість балів за 3-й семестр</i>	
	<i>ECTS</i>	
	<i>Національна шкала</i>	
	4-й семестр	
	<i>Поточний контроль</i>	
	<i>Залік</i>	
	<i>Загальна кількість балів</i>	
	<i>ECTS</i>	
	<i>Національна шкала</i>	

Висновок про роботу студента

№ семестру	Кількість балів за семестр	Загальна кількість балів	Коефіцієнт	Кількість балів, що враховується при визначенні балу для додатку до диплома
2-й			0,3333	
3-й				
4-й				

Оцінка за шкалою ECTS _____

Оцінка за національною шкалою _____

Керівник практики

_____
(підпис)

_____
(П.І.Б)

"__" _____ 2022р.

Заступник директора з навчально-виробничої роботи

_____
(підпис)

_____
(П.І.Б)

**Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

**ЩОДЕННИК
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ**

**студента 2 курсу, 21-Фін(б) групи
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа
та страхування
освітнього ступеня «Бакалавр»**

Вінниця 2022

Розпорядження на практику

Термін практики з " __ " _____ 2022 р. по " __ " _____ 2022 р.

В.о. директора
коледжу

К.Ф.Войцехівський

Керівник практики
від коледжу

Прибув на базу практики

Печатка
підприємства

" __ " _____ 2021 р.

(посада, прізвище, ініціали, підпис відповідальної особи)

Вибув з бази практики

Печатка
підприємства

" __ " _____ 2019 р.

(посада, прізвище, ініціали, підпис відповідальної особи)

1. Основні положення про проходження практики

1.1. Студент до вибуття на практику повинен отримати:

- інструктаж з техніки безпеки;
- оформлений щоденник;
- програму практики.

1.2. Студент, прибувши на базу практики повинен подати керівникові підприємства щоденник, пройти інструктаж з техніки безпеки на робочому місці та інструктаж з протипожежної безпеки, ознайомитися з робочим місцем, уточнити план проходження практики.

1.3. Під час проходження практики студент зобов'язаний суворо дотримуватися правил внутрішнього розпорядку закладу.

1.4. Звіт про проходження практики студент складає відповідно до календарного графіку практики та додаткових вказівок керівників практики.

1.5. Практика оцінюється за стобальною системою.

1.6. Студент, що не виконав вимог практики та отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку під час захисту звіту, направляється повторно на практику.

Порядок переведення рейтингових показників успішності
у європейські оцінки ECTS

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4.	64-74	D	Задовільно
5.	60-63	E	Задовільно
6.	35-59	F	Незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	X	Незадовільно з можливістю повторного складання

4. Інструктаж з техніки безпеки

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Ввідний інструктаж "___" _____ 2022 р.

Провів керівник підрозділу сприянню працевлаштування та з охорони праці

_____ О.П. Гресько

(підпис)

Пройшов інструктаж _____ Підпис: _____

(П.І.Б.)

_____ (назва бази практики)

Інструктаж на базі практики "___" _____ 2022 р.

Провів _____

(посада)

_____

_____

(підпис)

(П.І.Б.)

Пройшов інструктаж _____ Підпис: _____

(П.І.Б.)

5. Відгук і оцінка роботи студента на практиці

_____

_____

_____

_____

_____

Керівник практики від закладу

_____

_____

(підпис)

(П.І.Б.)

6. Висновок про роботу студента

Кількість балів, що враховується при визначенні

балу для додатку до диплома _____

Оцінка за шкалою ECTS _____

Оцінка за національною шкалою _____

Керівник практики від коледжу

_____

(підпис)

_____

(П.І.Б)

" ___ " _____ 2022р.

Заступник директора з навчально-виробничої роботи

_____

(підпис)

_____

(П.І.Б)

7. Правила ведення та оформлення щоденника

7.1. Щоденник - основний документ студента під час проходження практики.

7.2. Під час практики студент щодня коротко повинен записувати в щоденник все, що він зробив за день для виконання календарного графіку. Докладні записи веде в робочому звіті.

7.3. Студент зобов'язаний за першою вимогою подавати щоденник на перегляд керівнику практики від підприємства для зауважень та додаткових завдань.

7.4. Після закінчення практики щоденник разом зі звітом має бути переглянутий керівниками практики, які складають відгуки та підписують його.

7.5. Оформлений щоденник разом із звітом студент повинен здати керівнику практики від коледжу.

7.6. Без заповнення щоденника практика не зараховується.

